

Innehåll

Småföretagsbarometern.....	2
Sammanfattning av konjunkturläget i Västra Götalands län	3
Det ekonomiska läget och Västra Götalands läns näringslivsstruktur	5
Småföretagsbarometern – Västra Götalands län.....	7
<i>Sysselsättning</i>	7
<i>Orderingång</i>	8
<i>Tackat nej till order</i>	10
<i>Omsättning</i>	10
<i>Konjunkturindikatorn</i>	12
Lönsamhetsutvecklingen	15
Expansionsutsikter och hinder för expansion	17
Konjunkturrisiker.....	19
<i>Politiska risker</i>	20
<i>Personliga risker</i>	20
Västra Götalands fyra regioner	21
<i>Västra Götalands fyra regioner – sysselsättning</i>	22
<i>Västra Götalands fyra regioner – orderingång</i>	22
<i>Västra Götalands fyra regioner – omsättning</i>	23
<i>Västra Götalands fyra regioner – konjunkturindikatorn</i>	24
<i>Västra Götalands fyra regioner – lönsamhet</i>	24
Appendix Finansiering	26
<i>Bankens lokala förankring och bemötande</i>	27

Småföretagsbarometern

Småföretagsbarometern är i första hand en konjunkturenkät som redovisar hur Sveriges småföretag uppfattar det ekonomiska läget och deras förväntningar om den närmaste framtiden. Underlaget för småföretagsbarometern utgörs av intervjuer med småföretag med minst en anställd och högst 49 anställda. Det är alltså företagens egen uppfattning om konjunkturläget som kommer till uttryck i redovisade index för konjunkturen.

Småföretagsbarometern är Sveriges största konjunkturindikator inriktad speciellt på småföretagskonjunkturen och har genomförts sedan 1985. I år är det 30 års jubileum för Småföretagsbarometern.¹ Denna gång omfattar undersökningen 4 000 företagare inom det privata näringslivet med 1-49 anställda. Storleken på urvalet och antalet respondenter gör att svaren kan delas upp på länsnivå. Vi kan således mäta skillnader i konjunkturuppfattning hos rikets småföretag i samtliga län. De läsare som är intresserade av undersökningsmetodik och diagram kan hämta hem materialet från Företagarnas hemsida.

Småföretagsbarometern produceras i samverkan mellan Sparbankernas Riksförbund och Företagarna. René Bongard, Rebecca Källström och Daniel Wiberg (Företagarna) är författare till denna publicering. Vid genomförandet av intervjuerna har Novus medverkat.

Det är vår förhoppning att Småföretagsbarometern på ett positivt sätt ska bidra till att öka kunskapen om och förståelsen för de små företagens stora betydelse för den svenska ekonomin.

Sparbankerna

Företagarna

Nettotal och konjunkturindikatorn

För att underlätta snabba svar ställs frågorna så att de kan besvaras utan hjälp av bokföring och statistik.

- a) Ja/nej
- b) Större, oförändrad eller mindre

Småföretagsbarometerens konjunkturindikator arbetar med **nettotal** där svaren räknas om till procentandelar. Skillnaden mellan procentandelen positiva svar minus procentandelen negativa svar benämns nettotal. Ett värde mindre än 0 betyder kontraktion, medan ett värde över 0 betyder expansion. Nettotalet visar alltså hur snabbt tillväxten förändras, snarare än en absolut nivå

Sedan adderas nettotalen för *sysselsättning, orderingång och omsättning*. Summan av dessa nettotal bildar småföretagens **konjunkturindikator**.

¹ År 2014 gjorde vi ett uppehåll med undersökningen, så värdena för år 2014 är interpolerade.

Sammanfattning av konjunkturläget i Västra Götalands län

- **Småföretagskonjunkturen** i Västra Götaland är den femte starkaste i riket då konjunkturindikatorn för länet landar på 79, jämfört med rikets indikator på 64. Både tjänste- och industriföretagen har upplevt en förbättrad konjunktur. Indikatorn i tjänsteföretagen stiger från 57 till 72. Även industriföretagen har en starkare indikator än vid förra mätningen hösten 2013, den ökar från 57 till 95. Båda sektorerna tror på en fortsatt förbättrad konjunktur på ett års sikt.
- **Sysselsättningstillväxten** har återigen ökat i Västra Götaland sedan höstmätningen 2013 (då den ökade i förhållande till vårmätningen). I länet uppger 21 procent av företagen att man ökat antalet anställda medan 10 procent säger att man dragit ned personalstyrkan. Nettotalet landar på 11, vilket är något över rikssnittet på 9. Ett nettotal över noll betyder att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Länets företag är mer positiva än i riket överlag och tror på en fortsatt ökad sysselsättning på ett års sikt, nettotalet förväntas landa på 22 (vilket är över rikets prognos om 17).
- **Tillväxttakten för orderingången** i länets småföretag har legat stilla sedan mätningen år 2013. Nettotalet landar på 34, vilket är ett starkare nettotal än rikets på 26. Sammantaget i länet är det 48 procent av småföretagen som uppger en ökande orderingång, medan 14 procent anger en vikande. Det gör Västra Götaland till det län i riket med störst andel företag som uppger att orderingången ökat. Tjänstesektorn tror på en ökning av orderingången det kommande året, medan industrisektorns prognos är att den mattas av.
- **Omsättningstillväxten** i Västra Götalands län har ökat sedan mätningen 2013, då omsättningen tidigare minskat under en rad mätningar. Båda sektorerna, men framförallt industriföretagen, visar på en kraftigt ökad omsättningstillväxt. Nettotalet 33 är starkare än riksgenomsnittet på 29. Förväntningarna inför kommande år är överlag optimistiska, och landar fortsatt över rikets förväntningar, vilket beror på att tjänsteföretagen tror att deras omsättning kommer att öka.
- **Tillväxten av lönsamheten** i industriföretagen i Västra Götalands län har förstärkts, medan den ligger still i tjänsteföretagen. Totalt sett i länet är det 35 procent av företagen som uppger en ökad lönsamhet. Utvecklingen framöver ser ljus ut, och avspeglar återhämtningen i konjunkturen. Både industriföretagen, men framförallt tjänsteföretagen i länet är optimistiska om utvecklingen framöver.
- Företagen i Västra Götalands län upplever något bättre möjligheter att växa framöver än riksgenomsnittet. Hela 67 procent av företagen i länet anser att de har **goda utsikter att expandera** på sikt.

- **Svårt att finna lämplig arbetskraft** är det absolut största hindret Västra Götalands småföretag upplever. Mer än vart fjärde företag (26 procent) uppger detta som största hindret, vilket är fler än i riket som helhet. Vid tidigare mätning var det största tillväxthindret höga arbetskraftskostnader. I årets mätning delar ”höga arbetskraftskostnader” andra plats med ”tuff konkurrens”, som båda anges av 14 procent av företagen.
- Den svaga inhemska konjunkturen är den största **konjunkturrisken** enligt 46 procent av företagen i länet, en något lägre andel än i riket totalt. Den följs av oro för den internationella konjunkturen (14 procent) samt ökade energi- och råvarupriser (9 procent). Potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter upplevs som den största politiska risken av företagen i Västra Götalands län, såväl som i riket. Även ökade skattekostnader upplevs som en betydande politisk risk. Liksom i riket som helhet upplever företagen i Västra Götalands län att den största personliga risken för företaget är ifall en ägare, eller ägaren blir långvarigt sjuk.

Det ekonomiska läget och Västra Götalands läns näringslivsstruktur

Under 2014 och i början av 2015 växte BNP och sysselsättningen i Sverige med stöd av växande inhemsk efterfrågan som i huvudsak byggde på stabil konsumtion. Sveriges exportsektor har dock haft en mindre positiv utveckling. Samtidigt har efterfrågan gradvis stegrats och därmed kommer investeringar och ökad export att bidra till att läget förbättras. Efterfrågan i Europa kan förväntas fortsätta att förbättras något, om ingen allvarlig störning inträffar.

Den tröga exporttillväxten har flera skäl. Bland annat har exportföretagen drabbats av de vikande marknaderna i flera av de viktigaste mottagarländerna i EU. Sveriges export är starkt beroende av de andra EU-länderna eftersom nästan 70 procent av den svenska exporten sker inom EU.

Sysselsättningen återhämtade sig snabbare i Sverige än i de övriga EU-länderna efter finanskrisen. Eftersom arbetskraften växer har dock arbetslösheten legat fast på cirka 8 procent under flera år, och är särskilt hög bland lågutbildade unga. Arbetsmarknadsläget är därför speciellt bekymmersamt för grupper som står längre från arbetsmarknaden.

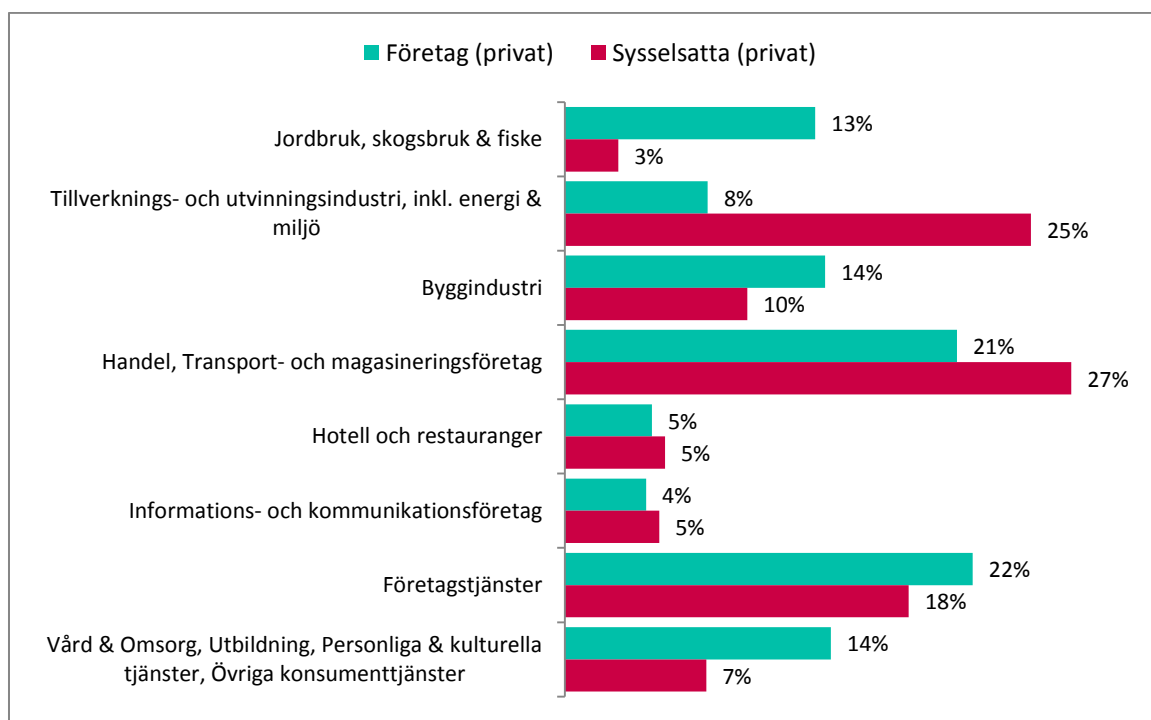
Läget i näringslivet kan alltså sammanfattas som något starkare. Konjunkturläget för tjänstesektorn bidrar positivt till uppgången, medan industrisektorn dämpar uppgången. Sysselsättningen har sammantaget ökat och utvecklingen kan vara positiv framöver om inte något konjunkturhämmande inträffar. Även anställningsplanerna framöver är mer optimistiska än vid föregående mätning.

Tabell 1 Näringslivsstrukturen i Västra Götalands län²

Västra Götalands län	Företag	Arbetsställen	Sysselsatta
Totalt	82 272	98 558	748 815
Offentlig verksamhet	334	5 871	238 886
Övrig verksamhet	3 294	4 068	26 250
Privata företag	78 644	88 619	483 679
<i>andel privata företag av totala antalet</i>	95,6%	89,9%	64,6%
<i>andel småföretag av privata företag</i>	98,7%	98,6%	62,1%

² Statistiken avser företag med minst 1 sysselsatt person, år 2013. Med småföretag avses 1-49 sysselsatta. Källa: SCB

Figur 1 Fördelning av privata företag per bransch, antal företag och sysselsatta, 2013 (källa: SCB)

Småföretagsbarometern – Västra Götalands län

Sysselsättning

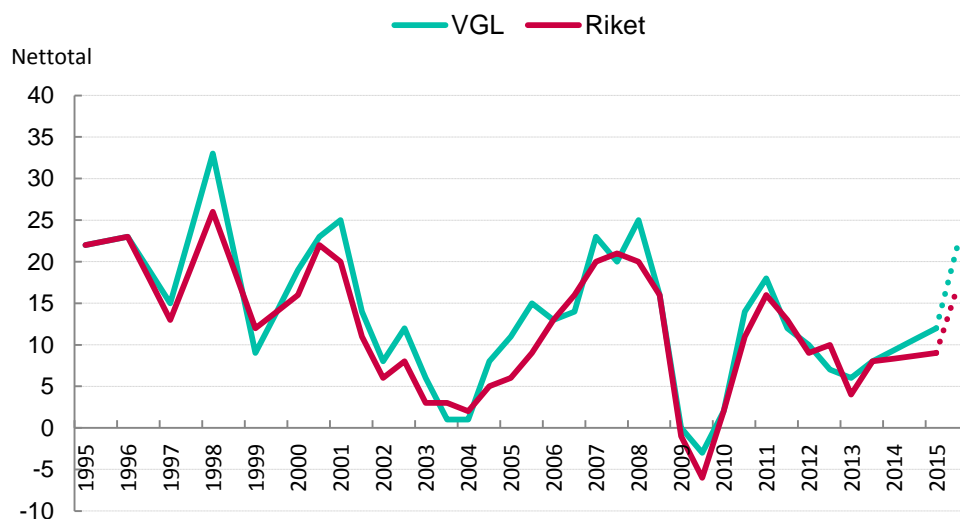
Sysselsättningsstillväxten har återigen ökat i Västra Götaland sedan höstmätningen 2013 (då den ökade i förhållande till vårmätningen). I länet uppger 21 procent av företagen att man ökat antalet anställda medan 10 procent säger att man dragit ned personalstyrkan. Nettotalet landar på 11, vilket är något över rikssnittet på 9. Ett nettotal över noll betyder det att andelen företag som ökat sysselsättningen är större än andelen företag som minskat sysselsättningen. Eftersom länet har ett positivt nettotal innebär det att sysselsättningen totalt sett ökar. Länets företag är mer positiva än i riket överlag och tror på en fortsatt ökad sysselsättning på ett års sikt, nettotalet förväntas landa på 22 (vilket är över rikets prognos om 17).

Sysselsättning

Sysselsättning mäter hur många som har jobb. Arbete kan vara som anställd, egen företagare eller att på annat sätt arbeta heltid eller deltid. Personer som deltar i vissa arbetsmarknadspolitiska åtgärder inkluderas också som sysselsatta. Ett alternativt mått är sysselsättningsgrad, vilken mäter andelen av den arbetsföra befolkningen som är sysselsatta.

Sysselsättningen är av stor betydelse för den ekonomiska utvecklingen. Med fler i arbete kan vi producera mer och hushållens inkomster växer. Dessutom minskar statens utgifter bland annat genom att arbetslösheten kostar mindre samtidigt som skatteintäkterna ökar.

Figur 2 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Västra Götalands län och riket 1995-2015

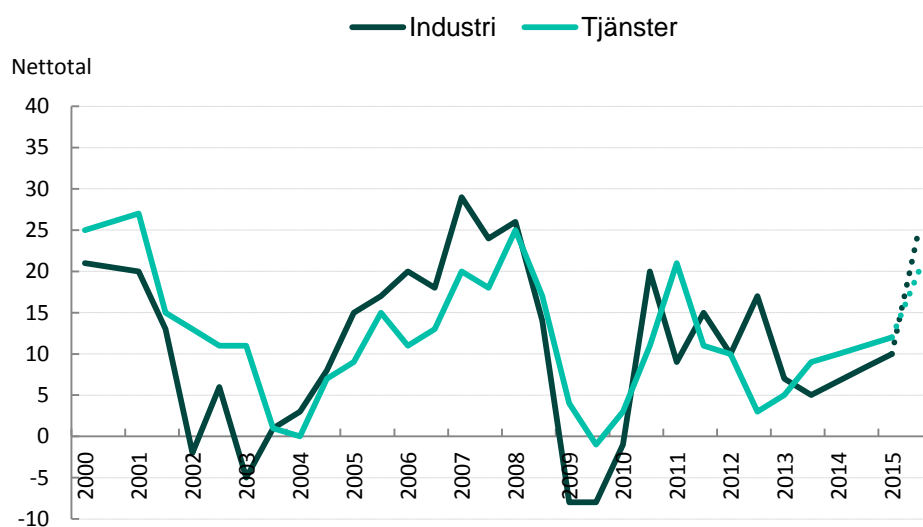

Sysselsättningsstillväxten inom industrisektorn dämpades mellan våren och hösten 2013, men ökar i årets mätning. Hösten 2013 landade nettotalet på 5, medan det nu är 10. Det är i linje med rikssnittet för sektorn (11). Värt att uppmärksamma är att industriföretagen vid mätningen 2013 trodde att de skulle öka personalstyrkan framöver, vilket stämmer väl med hur de nu agerat. Inom tjänstesektorn har utvecklingen också varit positiv, nettotalet landar

på 12, en liten ökning från hösten 2013 då nettotalet var 9. Rikssnittet för tjänsteföretagen är 9, så länets företag tycks anställa i en något högre takt.

Förväntningarna framåt är optimistiska och företagen tror på en fortsatt ökad sysselsättning kommande året. Båda sektorerna planerar att öka personalstyrkan. Nettotalet förväntas ligga på 25 för industriföretagen och 20 för tjänsteföretagen.

Figur 3 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Västra Götalands län, industri- och tjänstesektor 2000-2015

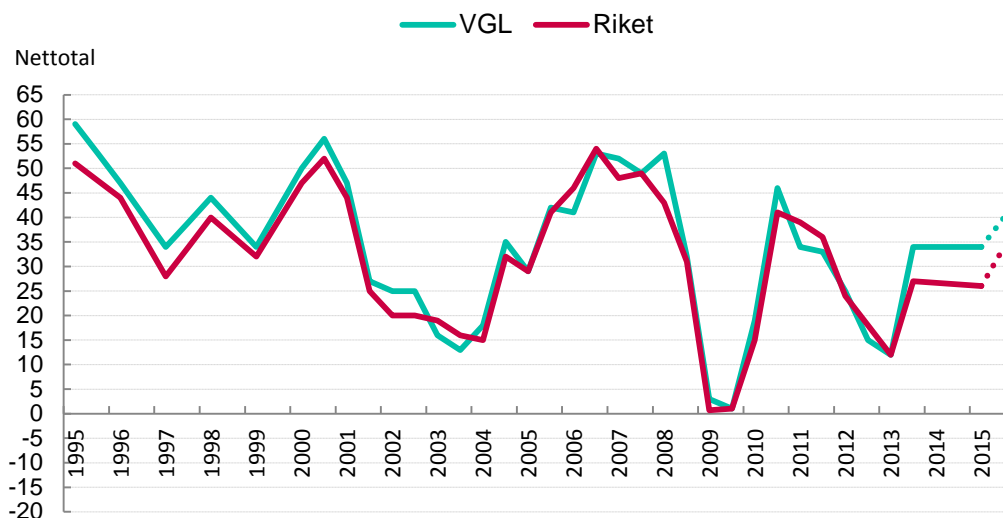
Orderingång

Tillväxttakten för orderingången i länets småföretag har legat stilla sedan 2013. Nettotalet för orderingången i Västra Götalands län förbättrades kraftigt mellan våren och hösten 2013, men ligger i årets mätning på samma nivå. Nettotalet landar på 34, vilket är ett starkare nettotal än rikets på 26. Sammantaget i länet är det 48 procent av småföretagen som uppger en ökande orderingång, medan 14 procent anger en vikande. Det gör Västra Götaland till det län i riket med störst andel företag som uppger att orderingången ökat. På ett års sikt räknar länets företag, framförallt tack vare tjänsteföretagen, att orderutvecklingen förbättras.

Orderingång

Med orderingång menas vanligtvis de beställningar som erhållits under en viss period.

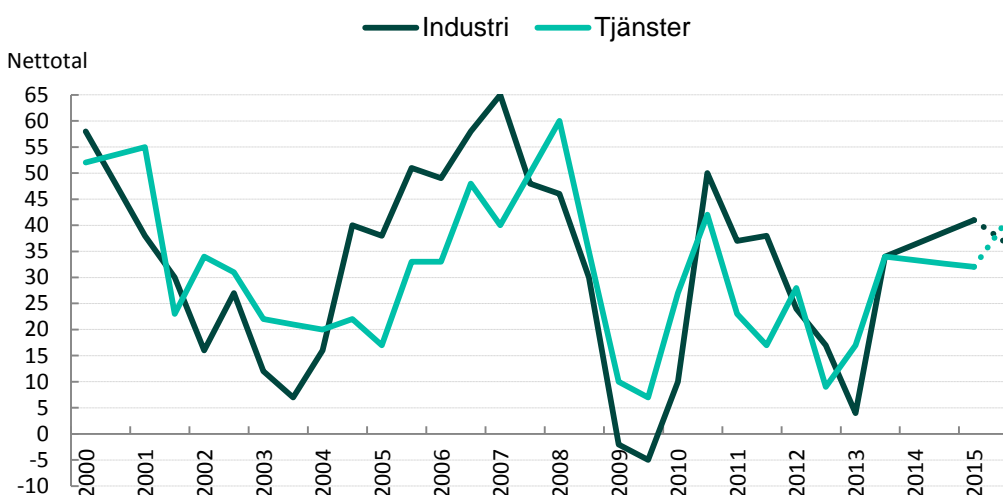
Figur 4 Orderutveckling (nettotal) i Västra Götalands län och riket 1995-2015

Trots att nettotalet för länet ligger still betyder inte det att utvecklingen varit oförändrad inom sektorerna. Industriföretagens ordergång har ökat från 34 till 41 och tjänsteföretagens har minskat från 34 till 32. Båda sektorerna uppvisar en starkare ordergång än rikssnittet för respektive sektor, som är 32 för industrin och 24 för tjänsteföretagen.

Tjänstesektorn tror på en ökning av ordergången det kommande året, medan industrisektorns prognos är att den mattas av.

Figur 5 Ordergång (nettotal) i Västra Götalands län, industri- och tjänstesektor 2000-2015

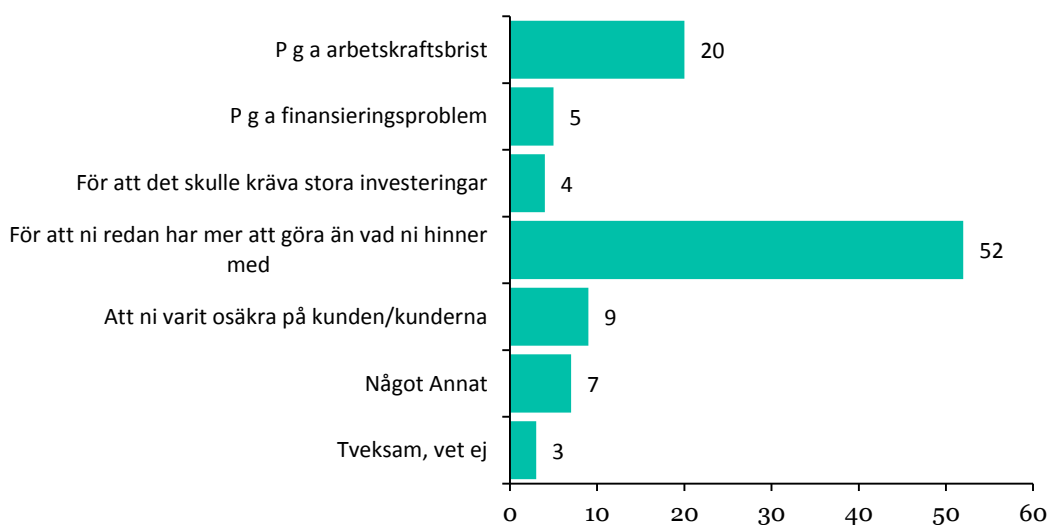
Konjunkturinstitutet finner i sina löpande mätningar under våren 2015 att företagen är mer negativa om storleken på kommande orderstockar och varulager samt att förväntningarna på produktionsvolymen har justerats ned. Det tycks stämma överens med åtminstone

industriföretagens prognos för framtiden. Men över lag tycks länets företag ha en starkare orderingång än riket.

Tackat nej till order

36 procent av företagen i länet har tvingats tacka nej till order under det senaste året. Bland tjänsteföretagen är det 28 procent som tvingats tacka nej, betydligt färre än bland de tillverkande företagen där hela 56 procent tackat nej. Den huvudsakliga anledningen är att företagen uppger att de redan har mer att göra än de hinner med (52 procent av de som tackat nej) men även arbetskraftsbrist anges som anledning av vart femte företag.

Figur 6 Tackat nej till order

Omsättning

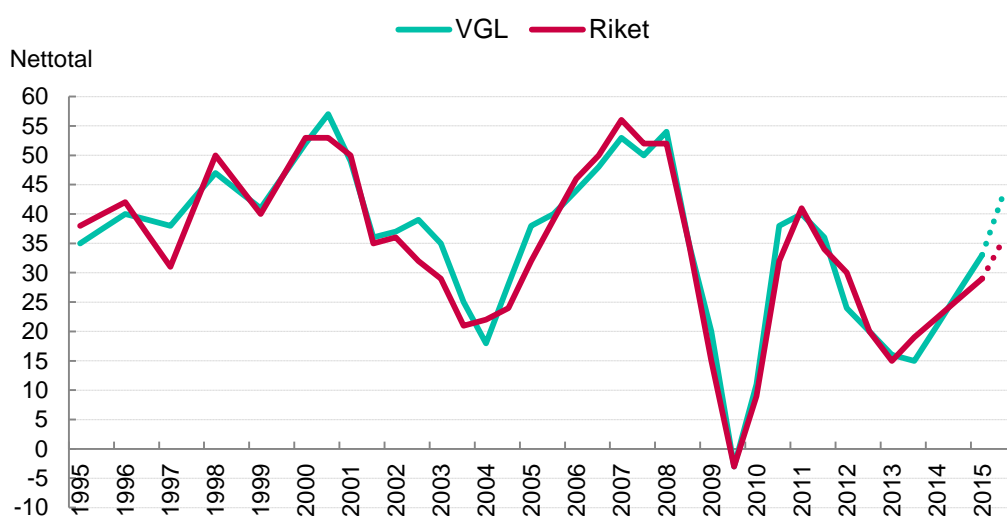
Omsättningstillväxten i Västra Götalands län har ökat sedan mätningen 2013, då omsättningen minskat under en rad mätningar. Båda sektorerna, men framförallt industriföretagen, visar på en kraftigt ökad omsättningstillväxt. Nettotalet 33 är starkare än riksgenomsnittet på 29. Förväntningarna inför kommande år är överlag optimistiska, och landar fortsatt över rikets förväntningar, vilket beror på att tjänsteföretagen tror att deras omsättning kommer att öka. Totalt sett tror företagen i Västra Götaland på en omsättningstillväxt de kommande tolv månaderna som gör att nettotalet landar på 44, nettotalet för rikets förväntningar är 36.

Omsättning

Ett företags omsättning är likvärdigt med dess sammanlagda intäkter från sålda varor och utförda tjänster under en viss period. Förändringar i omsättningen jämfört med föregående period används ofta för att indikera företagets tillväxt.

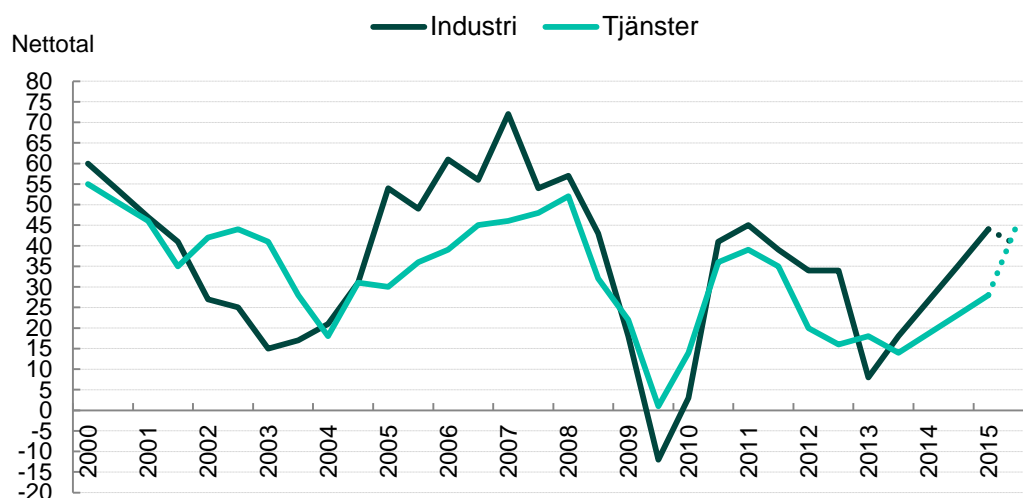
Resultaträkningen visar företagets intäkter och kostnader under räkenskapsåret. Resultaträkningen visar alltså om företaget har gått med vinst eller förlust.

Figur 7 Omsättningsutveckling (netttotal) i Västra Götalands län och riket 1995-2015

Både tjänste-, men framförallt industriföretagen, har upplevt en starkt positiv utveckling av omsättningen. Industriföretagen i Västra Götalands län har ett netttotal på 44, jämfört med 33 som är sektorns rikssnitt. Tjänstesektorns netttotal är 28, vilket är i linje med rikets sektorsnitt på 28. Inför det kommande året är tjänsteföretagen relativt sett mer optimistiska än industriföretagen.

Figur 8 Omsättningsutveckling (netttotal) i Västra Götalands län, industri- och tjänstesektor 2000-2015

Konjunkturindikatorn

Nu har vi gått igenom utvecklingen av sysselsättning, ordergång och omsättning för länets småföretag. Genom att addera nettotalen för dessa tre faktorer får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i länet. I 2015 års mätning är konjunkturindikatorn för länet 79, jämfört med rikets indikator på 64. Västra Götaland är därmed det femte starkaste länet i riket avseende konjunkturindikatorn.

Sammantaget kan det konstateras att konjunkturen för småföretagen i Västra Götalands län försämrades dramatiskt 2009. Från att år 2008 ha nått ett värde på cirka 130, bottnade index hösten 2009 med ett negativt netttotal.

Efter en återhämtning under 2010 fick länet ännu en dipp våren 2013, i likhet med resten av riket. Sedan dess har konjunkturen förbättrats avsevärt i länet. Det gäller för såväl industri- som tjänsteföretag. Det är bara att hoppas att en försvagad konjunktur i Sverige eller i vår omvärld inte sätter käppar i hjulet för en fortsatt konjunkturuppgång.

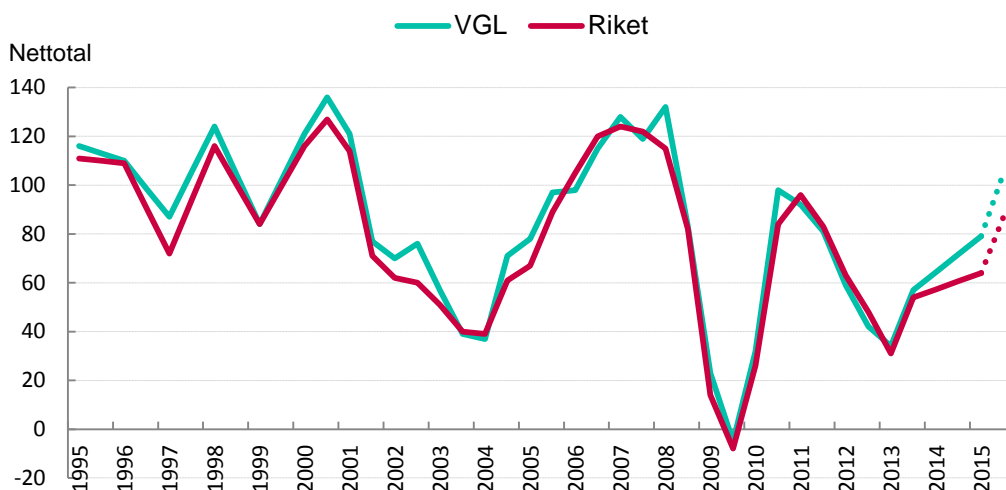
Konjunktur

Konjunktoren beskriver den makroekonomiska utvecklingen, alltså det rådande ekonomiska tillståndet i en ekonomi. Framförallt omfattar begreppet arbetslöshet, inflation och tillväxt. När man talar om konjunktur brukar man tala om hög- eller lågkonjunktur beroende på konjunkturcykeln. En konjunkturcykel är vanligtvis mellan tre till åtta år.

Högkonjunktur är när industrin har fullt upp med att producera och leverera varor eller tjänster. Det betyder att det är låg arbetslöshet och investeringarna ökar.

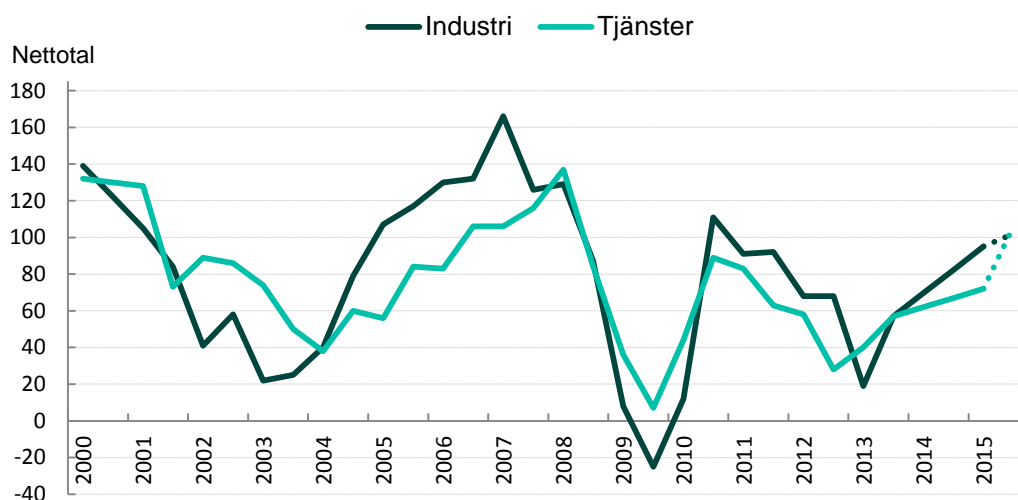
Lågkonjunktur är när efterfrågan på varor och tjänster är mindre än det som produceras. När företagen upplever minskad efterfrågan på deras varor eller tjänster, har de svårt att behålla personal och göra nyinvesteringar. Det betyder att arbetslösheten ökar och investeringar minskar.

Figur 9 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Västra Götalands län och riket 1995-2015

Både tjänste- och industriföretagen har upplevt en förbättrad konjunktur. Indikatorn i tjänsteföretagen stiger från 57 till 72. Det är över rikssnittet för sektorn som är 61. Även industriföretagen har en starkare indikator än rikssnittet (95 mot 75), och har ökat från 57 i höstmätningen 2013. Båda sektorerna tror på en fortsatt förbättrad konjunktur på ett års sikt.

Figur 10 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, ordergång och omsättning (netttotal) i Västra Götalands, industri- och tjänstesektor 2000-2015

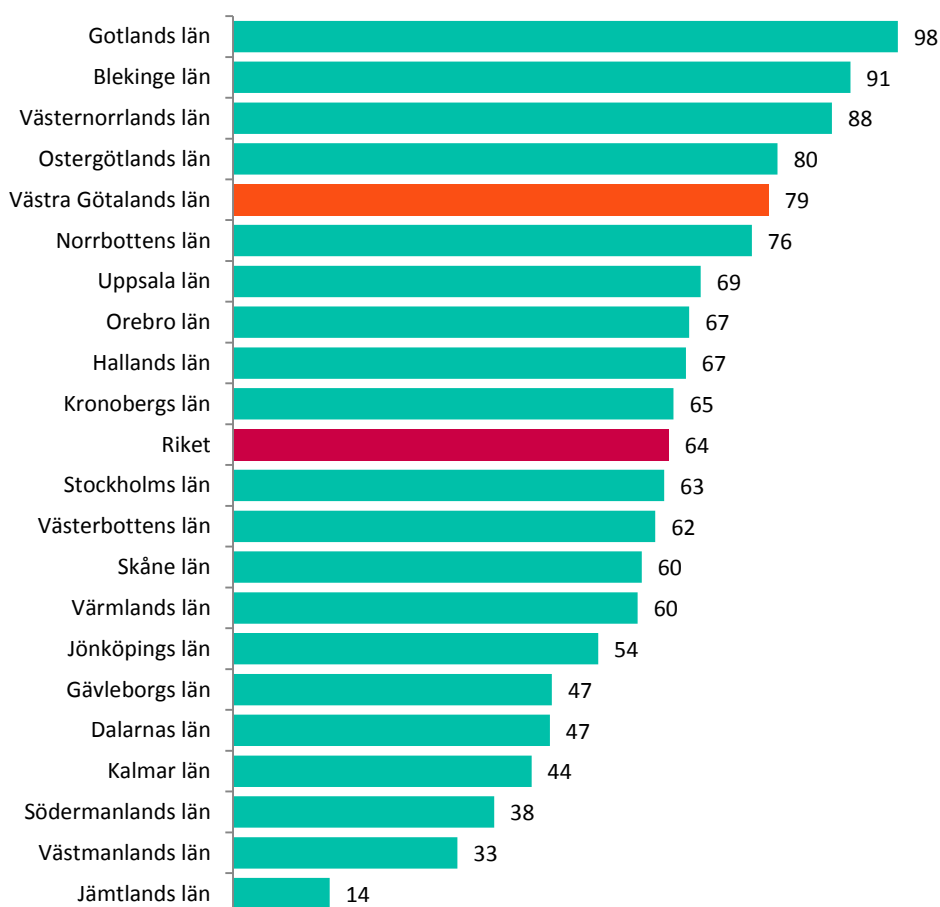

Småföretagsbarometerns resultat bekräftas i stort av Konjunkturinstitutet, som kontinuerligt analyserar hushållens och företagens syn på det ekonomiska läget.

Enligt Konjunkturinstitutet har konfidensindikatorerna för bygg- och anläggningsverksamhet, detaljhandel och privata tjänstenärings stigit. Samtidigt har tillverkningsindustrins konfidensindikator fallit. Även hushållens konfidensindikator minskade mellan mars och april enligt Konjunkturinstitutets mätningar. För bygg- och anläggningsverksamhet och detaljhandel visar konfidensindikatorerna på ett starkare läge än normalt, medan tillverkningsindustrins konfidensindikatorer hamnar på nivåer under det historiska genomsnittet. Läget i de privata tjänstenäringsarna är något starkare än normalt.

För den sammavägda konjunkturindikatorn placerar sig Västra Götalands län över riksgenomsnittet. En trolig förklaring är det lokala näringslivets industristruktur, där Västra Götaland har en högre andel företag inom industrinäringar, än riksgenomsnittet. Trots den goda placeringen behöver det lokala företagsklimatet även fortsättningsvis utvecklas och värnas på regional nivå. Detta är viktigt för att klara omställningar och ett ökat globalt konkurrenstryck för industrin.

Figur 11 Länsfördelning runt riksgenomsnittet av sammanlagd konjunkturindikator (netttotal) 2015

Lönsamhetsutvecklingen

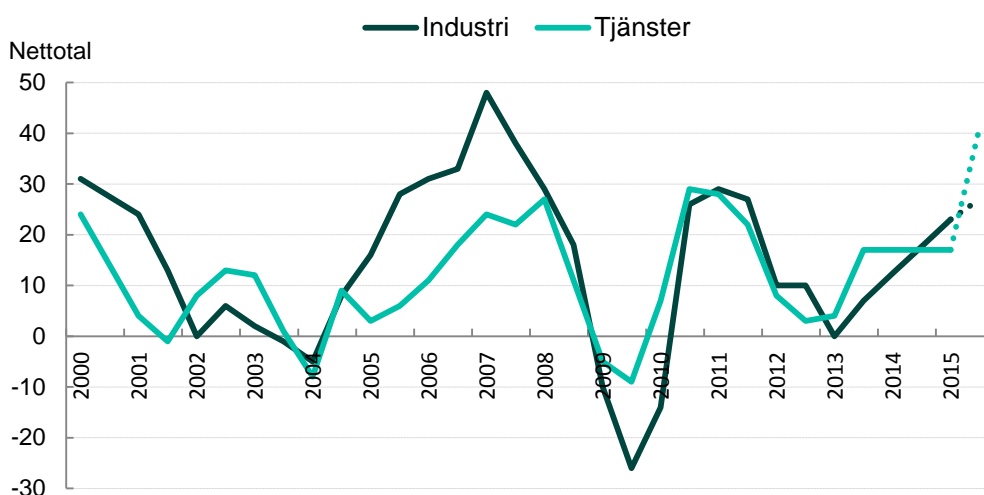
Lönsamheten dikterar till stor del företagens möjligheter till att växa genom investeringar och nyanställningar. Från mätningen år 2013 har lönsamheten i industriföretagen i Västra Götalands län förstärkts. Från nolltillväxt våren 2013 steg lönsamheten till netttotal 7 i höstmätningen. Årets mätning visar på ytterligare en förbättring avseende lönsamheten, nettotalet stiger till 23. Det är något över snittet i riket för industrin (18). Tjänsteföretagens lönsamhet har legat still sedan förra mätningen. Nettotalet för lönsamhet i tjänsteföretagen i länet hamnar på 17, riksgenomsnittet för sektorn är på 18. Totalt sett i länet är det 35 procent av företagen som uppger en ökad lönsamhet.

Lönsamhet

Om man är intresserad av att se om ett företag har gått bra eller dåligt räcker det inte bara med att titta på hur stor vinsten är räknat i kronor och ören. Vinsten, eller resultatet, måste ställas i relation bland annat till företagets storlek. När denna typ av mer relativt mått på vinst avses talar man om företagets lönsamhet.

Utvecklingen framöver ser ljus ut, och avspeglar återhämtningen i konjunkturen. Både industri- och tjänsteföretagen i länet är optimistiska om utvecklingen framöver. Tjänsteföretagen är till och med betydligt mer optimistiska om lönsamhetsutvecklingen än genomsnittet för sektorn (nettotalet spås landa på 41 jämfört med sektorns rikssnitt på 27 på ett års sikt).

Figur 12 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Västra Götalands län, industri- och tjänstesektor 2000-2015

Företagens prisförväntningar

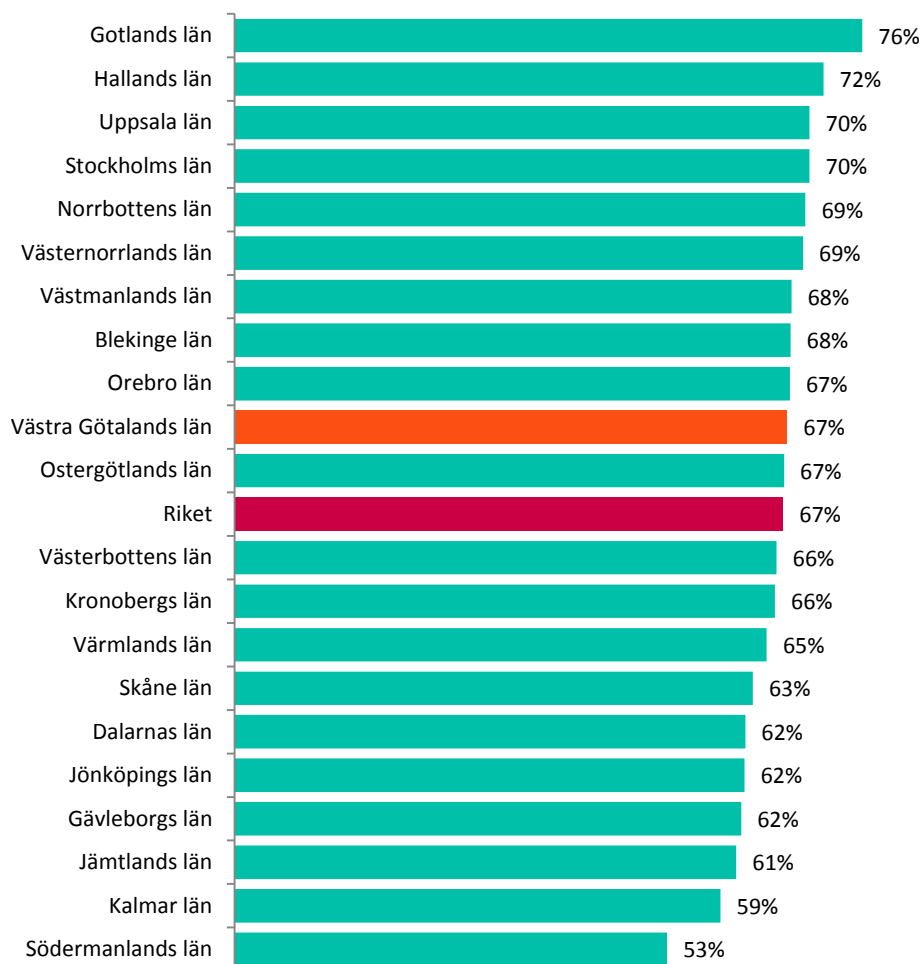
Att konjunkturen nu stärkts leder till att en större andel av företagen i länet räknar med att kunna höja priserna kommande år. Västra Götalands företag har förväntningar gällande prisutvecklingen som ligger i linje med riket. Av industriföretagen tror 33 procent av företagen på prisökningar och av tjänsteföretagen 37 procent. Inom industrin i riket som helhet är det 34 procent av företagen som tror sig om att kunna ta ut högre priser, motsvarande siffra för tjänstesektorn är 36 procent.

Prisutvecklingen för de svenska företagens varor tyder inte på några större problem med konkurrenskraften jämfört med våra handelspartners, även om den reala effektiva växelkursen ökade mellan 2010 och 2013. Sedan 2014 har Riksbanken kraftigt ställt om penningpolitikens utformning med bl.a. negativ reporänta. Omfattande köp av statsobligationer har också bidragit till en svagare krona. Förhoppningen är att detta ska ge exporten en skjuts framåt och därmed bidra till en positiv prisutveckling framöver.

Expansionsutsikter och hinder för expansion

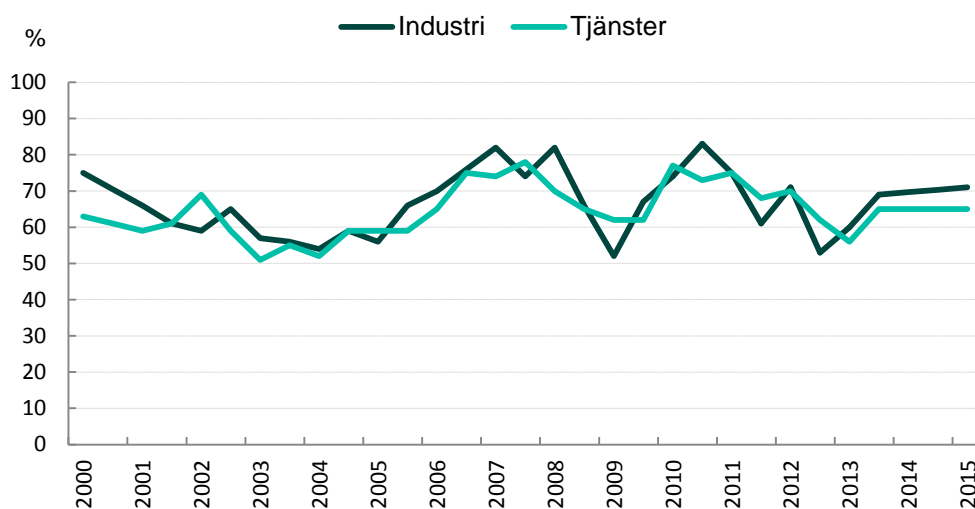
Företagen i Västra Götalands län upplever samma möjligheter att växa framöver som riksgenomsnittet. Hela 67 procent av företagen i länet anser att de har goda utsikter att expandera på sikt.

Figur 13 Företagens expansionsutsikter (netttotal) per län och i riket 2015

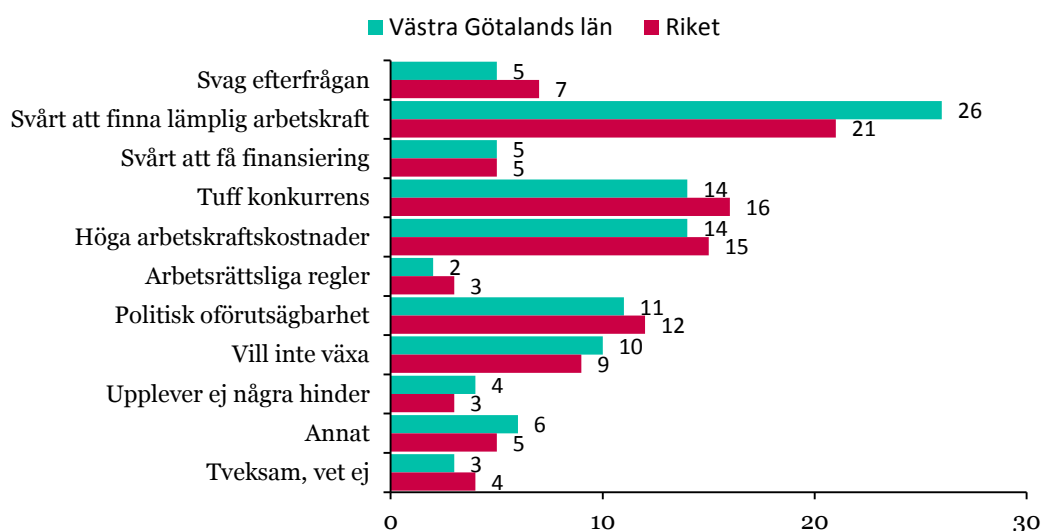
Tillverkningsindustrin har en något mer positiv syn på framtidsutsikterna än tjänsteföretagen. Bland industriföretagen ser ca 70 procent goda expansionsutsikter, jämfört med ca 65 procent av tjänsteföretagen.

Figur 14 Expansionsutsikter (netttotal) i Västra Götalands län, industri- och tjänstesektorn 2000-2015

Svårt att finna lämplig arbetskraft är det absolut största hindret Västra Götalands småföretag upplever. Mer än vart fjärde företag (26 procent) uppger detta som största hinder, vilket är fler än i riket som helhet. Vid tidigare mätning var det största tillväxthindret höga arbetskraftskostnader, vilket i årets mätning delar andra plats med ”tuff konkurrens”, som anges av 14 procent. Något färre företag i Västra Götalands län än i riket upplever att svag efterfrågan hindrar deras expansion.

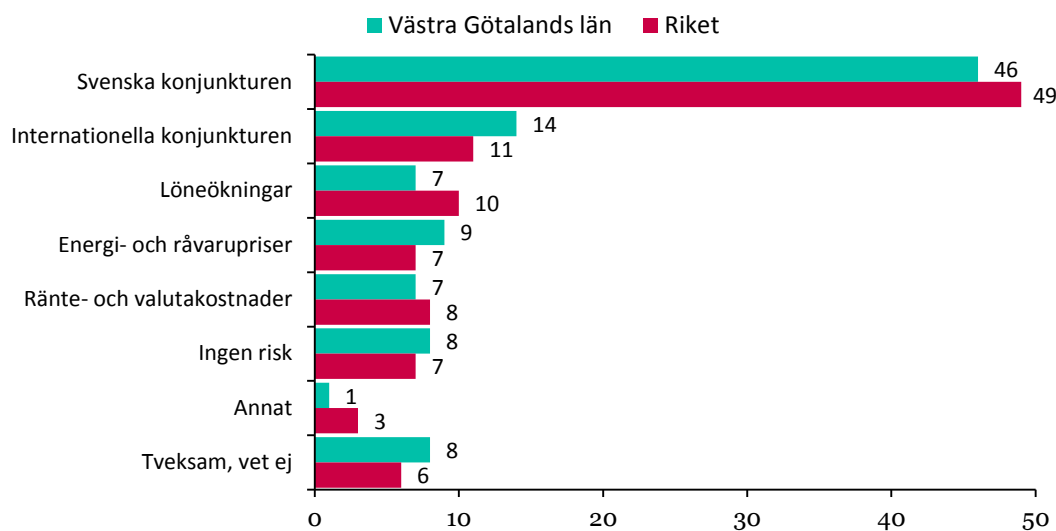
Figur 15 Tillväxthinder enligt företagen i Västra Götalands län och i riket 2015 (procent)

Konjunkturrisiker

Den svaga inhemska konjunkturen är den största konjunkturrisiken enligt 46 procent av företagen i länet, en något lägre andel än i riket totalt. Den följs av oro för den internationella konjunkturen (14 procent) samt ökade energi- och råvarupriser (9 procent).

Figur 16 Vilken anser du är den största konjunkturrisiken för ert företag?

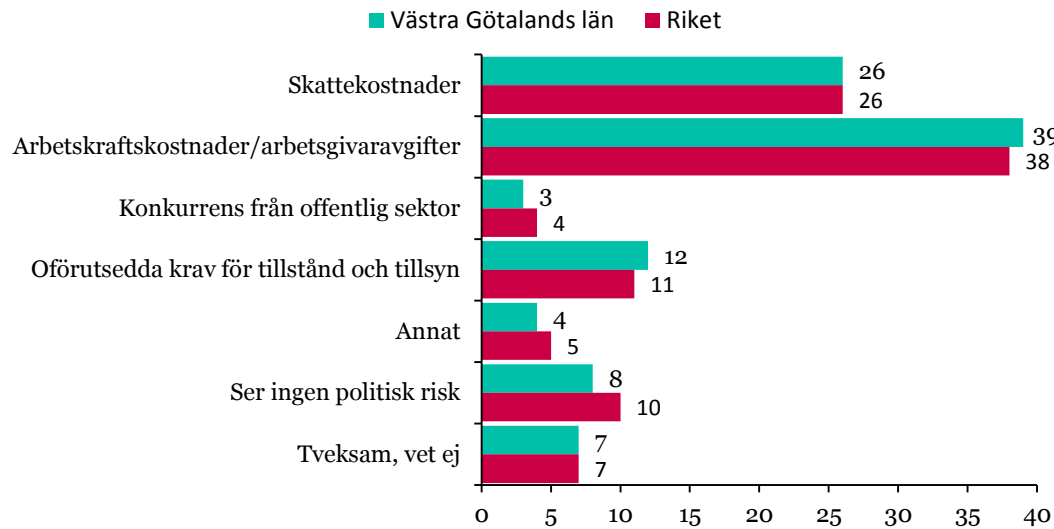
Trots att konjunkturen förbättrats avsevärt på riksnivå och företagen överlag fortsatt är optimistiska, finns en viss osäkerhet om denna optimistiska bild kommer att förverkligas. Exempel på osäkerheter som kan påverka konjunkturåterhämtningen är kraftiga pris- och kostnadsökningar samt brist på lämplig arbetskraft.

För att fördjupa förståelsen kring företagens syn på konjunkturläget och risker som påverkar företaget, ställdes kompletterande frågor om politiska risker och personliga risker.

Politiska risker

Potentiellt höjda arbetskraftskostnader och arbetsgivaravgifter upplevs som den största politiska risken av företagen i Västra Götalands län, såväl som i riket. Även ökade skattekostnader upplevs som en betydande politisk risk. Oförutsedda krav för tillstånd och tillsyn är också något som bekymrar en hel del företagare i länet.

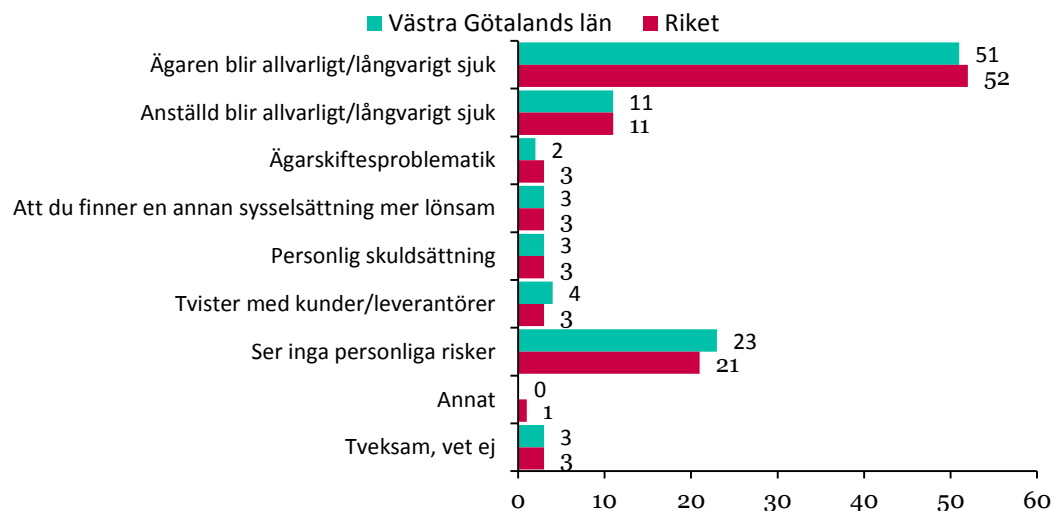
Figur 17 Vilken anser du är den största politiska risken för ert företag?

Personliga risker

Liksom i riket som helhet upplever företagen i Västra Götalands län att den största personliga risken för företaget är ifall en ägare, eller ägaren blir långvarigt sjuk. En annan riskfaktor företagen upplever är om en anställd blir allvarligt sjuk.

Figur 18 Vilken anser du är den största personliga risken för ert företag?

Västra Götalands fyra regioner

Västra Götaland är ett storlän med 49 kommuner och över 1,6 miljoner invånare. Det betyder också att näringslivet i olika delar av länet kan skilja sig åt. Det finns därför en efterfrågan om en mer detaljerad barometer för Västra Götalands län. Vi vill med nedanstående avsnitt ge en bild av hur konjunkturläget skiljer sig åt i olika delar av Västra Götaland.

Vid uppdelningen av Västra Götaland i olika regioner används följande indelning, som genomgående används i hela Barometern:

Fyrbodal utgörs av kommunerna Bengtsfors, Dals-Ed, Färgelanda, Lysekil, Mellerud, Munkedal, Orust, Sotenäs, Strömstad, Tanum, Trollhättan, Uddevalla, Vänersborg och Åmål.

Sjuhärad utgörs av kommunerna Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda.

Skaraborg består av kommunerna Essunga, Falköping, Grästorp, Gullspång, Götene, Hjo, Karlsborg, Lidköping, Mariestad, Skara, Skövde, Tibro, Tidaholm, Töreboda och Vara.

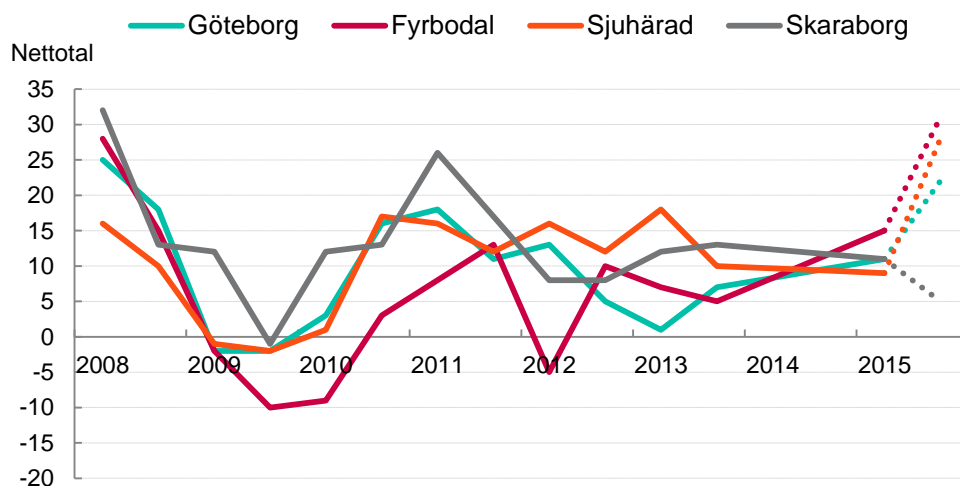
Göteborg omfattar kommunerna Ale, Alingsås, Göteborg, Härryda, Lerum, Lilla Edet, Kungälv, Mölndal, Partille, Stenungsund, Tjörn och Öckerö.

Västra Götalands fyra regioner – sysselsättning

I årets mätning är sysselsättningsstillväxten som starkast i Fyrbodalsregionen, den region som vid mätningen hösten 2013 hade lägst netttotal avseende sysselsättning. Fyrbodals netttotal landar på 14 (5)³, Göteborg och Skaraborg på 11 (7 och 13) och Sjuhärad på 10 (10).

Inför det kommande året spår Fyrbodalsregionen, Göteborg och Sjuhärad att sysselsättningsstillväxten blir positiv. Medan Skaraborg tror att den kommer mattas av.

Figur 19 Sysselsättningsutvecklingen (netttotal) i Västra Götalands fyra regioner 2008-2015

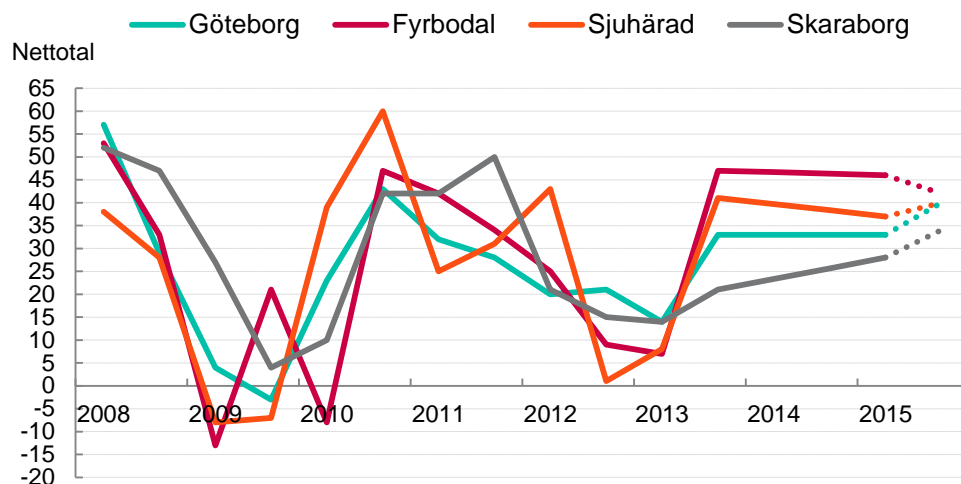
Västra Götalands fyra regioner – ordergång

Ordergången har legat relativt konstant sedan mätningen 2013. Fyrbodalsregionen är den region som visar starkast netttotal även vad det gäller ordergång, med ett netttotal på 46 (47). Fyrbodalsregionen hade starkast ordergång även vid förra mätningen 2013. Sjuhärad kommer på andra plats med ett netttotal på 37 (41), sedan följer Göteborg på 32 (33) och slutligen Skaraborg på 28 (21). Skaraborg är den enda region där ordergången ökat totalt sett sedan 2013.

Samtliga regioner, utom Fyrbodalsregionen, tror på en ökad ordergång på tolv månaders sikt.

³ Mätningen hösten år 2013 i parentes.

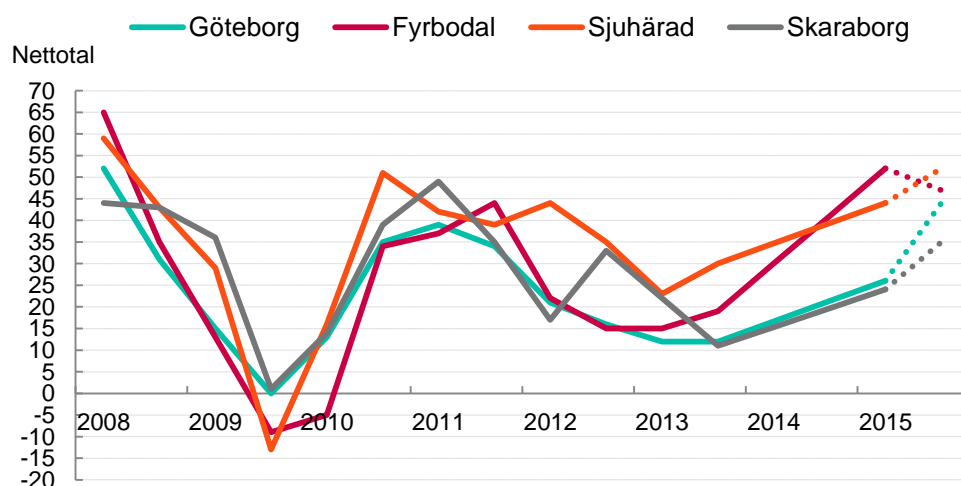
Figur 20 Orderutveckling (nettotal) i Västra Götalands fyra regioner 2008-2015

Västra Götalands fyra regioner – omsättning

Omsättningsutvecklingen ökar i samtliga delregioner. Fyrbodalen har en mycket stark ökning från netttotal 19 till 52. Dock är Fyrbodalen den enda regionen som ser omsättningen mattas av på ett års sikt, nettotalet spås sjunka till 47. Sjuhärads netttotal är 44 i årets mätning (30) och väntas öka till 52. Göteborgs netttotal landar på 26 (12) och väntas öka till 44. Lägst omsättningstillväxt ser vi i Skaraborg med netttotal 26 (11), som spås öka till 35 på ett års sikt.

Figur 21 Omsättningsutveckling (nettotal) i Västra Götalands fyra regioner 2008-2015

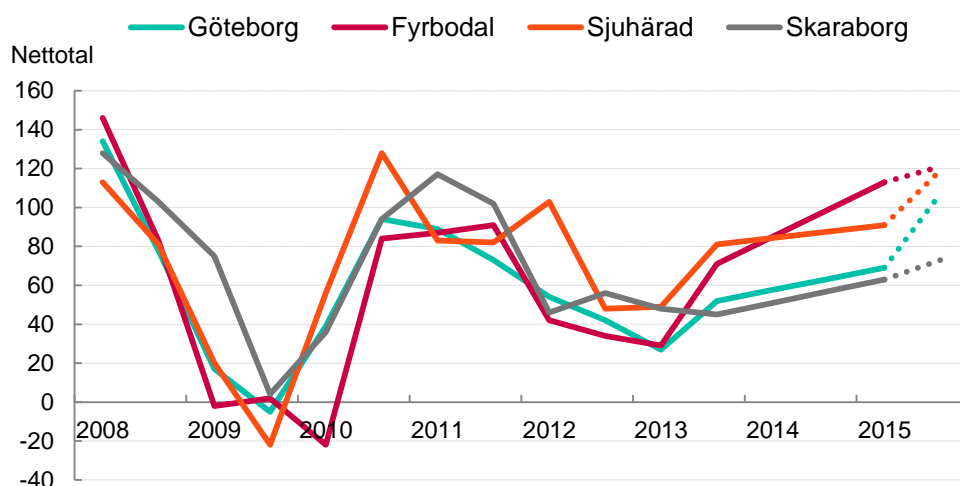

Västra Götalands fyra regioner – konjunkturindikatorn

När vi adderar nettotalen för sysselsättning, orderingång och omsättning får vi konjunkturindikatorn för småföretagen i delregionerna. Den starkaste konjunkturindikatorn finner vi i Fyrbodalsregionen, vilket är väntat då de presterat starkast inom samtliga delfaktorer. Fyrbodals indikator ligger på 113 (71), vilket är en mycket stark indikator även sett utifrån riket som helhet. Sjuhärad som hade den starkaste konjunkturindikatorn vid mätningen 2013 kommer nu på andra plats med en indikator på 91 (81). Göteborgs indikator landar på 69 (52) och Skaraborgs på 63 (45).

Samtliga delregioner spår att konjunkturen fortsätter stärkas. Starkast konjunkturindikator på ett års sikt förväntar sig Fyrbodalsregionen, med en indikator på 121. Det är betydligt över den förväntade indikatorn för både riket på 87 och länet på 105.

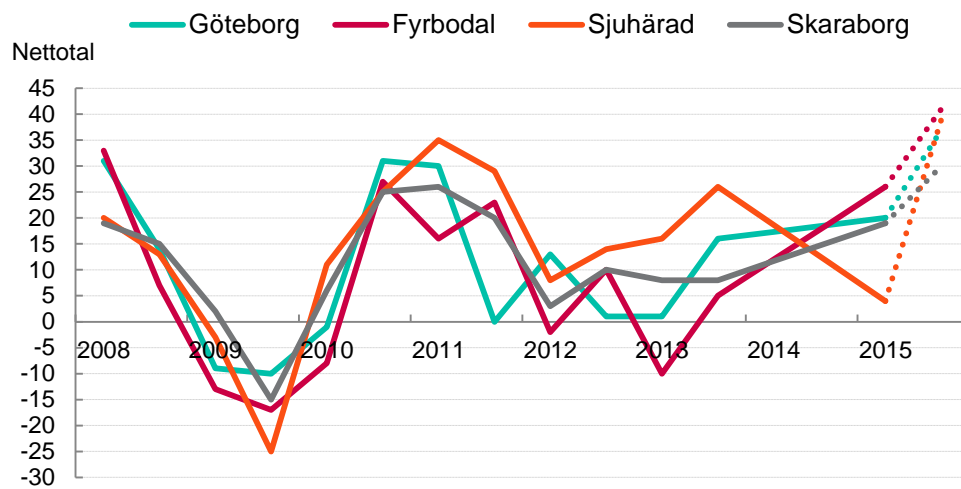
Figur 22 Sammanlagd konjunkturindikator; sysselsättning, orderingång och omsättning (netttotal) i Västra Götalands fyra regioner 2008-2015

Västra Götalands fyra regioner – lönsamhet

Vi ser en ökad lönsamhet i samtliga delregioner, utom Sjuhärad, sedan mätningen hösten 2013. Företagen i Sjuhärad har fått uppleva ett nettotal för lönsamhet som gått från 26 till 4. Det betyder att 29 procent av företagen i Sjuhärad säger att lönsamheten ökat, medan 25 procent uppger att den minskat. Framöver är Sjuhärad dock den region som relativt sett ser den starkaste lönsamhetsförbättringen. Nettotalet spås landa på 39 inom en tolv månaders period. Fyrbodals nettotal för lönsamhet har gått från 5 till 26, och väntas stiga till 41 på ett års sikt. Göteborg uppvisar ett nettotal på 20 (16) och väntas öka till 37. För Skaraborgsregionen blir nettotalet för lönsamhet 19 (8) och spår att det landar på 30 framöver.

Figur 23 Lönsamhetsutveckling (netttotal) i Västra Götalands fyra regioner 2008-2015

Appendix Finansiering

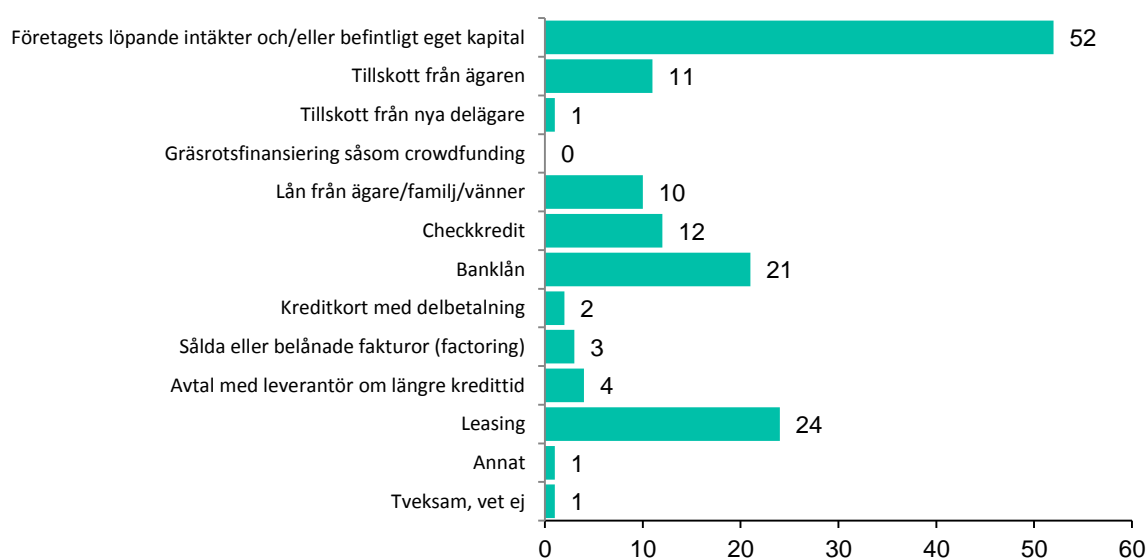
Finanskrisen slog kraftigt mot de små företagens möjligheter att finansiera sig. Även nu flera år efter finanskrisen anser många småföretag att det är svårt att få extern finansiering för att utöka verksamheten och att anställa, detta har visats in en rad undersökningar förutom av Företagarna bl.a. av Världsbanken.⁴

Finansieringssvårigheterna kan ha flera olika förklaringar. Den viktigaste faktorn är dock svårigheterna att få nya krediter och att utvidga befintliga banklån samt den höga kostnaden för banklån. Kostnaderna för banklån och krediter till företag tycks fortfarande vara höga i förhållande till aktiemarknadens avkastning och det låga ränteläget. Troliga förklaringar är bristfällig information mellan kreditgivare och låntagare, men också regelverk som påverkar finansieringsaktörernas utlåning till företag. Vissa regionala skillnader tycks också finnas vad gäller bankernas roll som kreditgivare till företag i regionen.

Majoriteten av alla företag använder egna medel i form av löpande intäkter och befintligt kapital till att finansiera företagets investeringar. En relativt stor andel av alla företag använder också checkkredit för att finansiera löpande verksamhet och investeringar. Skillnaden i ränta på utnyttjad checkkredit kan förväntas vara betydande mellan företag i olika storleksklasser, baserat på antal anställda etc. Räntekostnaderna kan därför vara betydligt högre för de mindre bolagen och generellt högre än vad som kan förväntas av det allmänna ränteläget i ekonomin.

I många företag finansieras också stora delar av investeringarna med tillskott eller lån från ägaren samt dennes familj. Detta resultat beskriver på ett tydligt sätt hur företagande innebär en betydande privatfinansiell risk för företagaren och dennes familj.

Figur 24 Finansieringssätt (endast företag som har investerat)

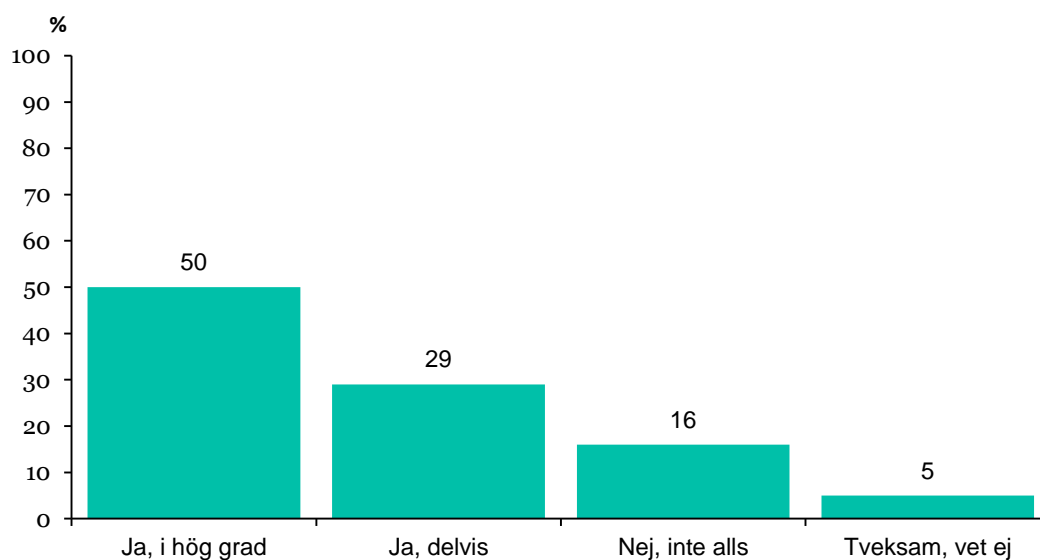
⁴ Sweden's Business Climate A Microeconomic Assessment, World Bank 2015.

I Företagarnas senaste finansieringsrapport svarade 47 procent av företagen att de upplever det som ganska eller mycket svårt att få extern kredit för att finansiera företagets investeringar och löpande verksamhet. Större företag har emellertid ofta betydligt lättare att finansiera sin verksamhet och investeringar med extern finansiering.⁵

Bankens lokala förankring och bemötande

Omkring hälften av alla företag i landet anser att deras bank har en hög grad av lokal förankring (48 procent). 28 procent av landets företag upplever att banken delvis har en lokal förankring. I länet är motsvarande siffror ungefär desamma, med 50 och 29 procent. I riket är det totalt sett nästan var femte företag som upplever att deras bank inte har någon lokal förankring medan den andelen är något lägre (16 procent) i Västra Götalands län.

Figur 25 Upplever du att företagets bank har en lokal förankring?

⁵ Se bl.a. Småföretagen vill växa – men saknar finansiering, Företagarnas finansieringsrapport 2015.

När det gäller bankernas rådgivande roll till företagen upplever 57 procent av företagen på riksnivå att de får ett delvis eller i hög grad personligt och engagerat bemötande i kreditprövningsfrågor. Bland företagen i Västra Götaland är motsvarande andel 59 procent, dvs. något fler upplever ett engagerat bemötande.

Figur 26 Upplever du att ni får ett personligt och engagerat bemötande i kreditprövningsfrågor?

